

ה ג ש ר

(מתוך „הקפיטן סמית ופלוטו“)

שוב היה זה קרב, אף כי דל־ערך ענינו — לא יותר מפשיטה, שפתיחתה, וסיומה בליל־סתו אחד. אולם, עליאף השהות הקצרה שנקבעה לו מלכתחילה, שוב עמד ב־אדם בפני גזירה ללא ערעור. כל נסיגה היתה מן הנמנע, עד שהגיעו המאורעות תוך השתלשלותם הכמוסה לידי מסקנה ודאית. כי רכס זה התנשא מעל אדמת נכר, לחוף ים זר. עמק זה שהשתרע לפניו בתוך הליל, צפן בערפליו מטרה למעשה הרפתקני — קשתותיו הנרחבות של גשר נאה, וסביב סביב צבאו אנשים חדורי משטמה משונה, שנבצר מהם לראות זה את זה ככל בשר־ודם, כי בין הלמות־הלב כאן, על הגבעה הזאת, ובין דופק־החיים שם, באפלת העמק למטה, הבדילו ענין־ארעי של יצר הקיום ותחושה של קרבת המות.

הירח, שעלה במועדו, הטיל צל אפל מחוליות חוורות, צל שסייע לנחיתה בכיוון מזרחי, ועליתו קבעה בהכרח את לוח השעות לפעולה המתוכננת — למן הפרידה מהיבשה, הירידה לאניה ותהפוגה בים, עד להריקה החופות של כלי־השיט בהגררם לחוף והקפיצה לתוך המים־עד־הזהר־גועו — ירח זה היה תלוי עתה מזה חצי שעה מעל לאופק מעברו השני של העמק. מן הנהר, שהתפתל בעצלתיים דרך עמק רחב־ידיים זה, עלה ערפל וגח בגלים רלוגעים כשהוא משקף את אור הירח ומסתיר את המישור. ומשנחשפה החשכה ביד לא צנועה של זיקוקית מתפוצצת ואצבעות מפושקות של אילו זרקורים, כיסה הערפל שמתחת לנהר מלאכותי זה בית־רעיו את הכביש הרחב ומסילת־הברזל, שנמשכו בעקלתון קפדני בעקבות נפתולי הנהר והגיעו לבסוף לגשר אצילי ואפלולי, שקשתותיו הסמויות, המתוחות מעל למלוא רוחב העמק החבוי, היו עתידות להתפקק בחמרי־נפץ ולצלול במים הרלוגעים שמתחתן.

סמית אמר: „חכה“, והצמיד עצמו לאדמת הגבעה, עד כי דמה לעפר מעפרה ממש, ומשם השקיף על העמק, שתוכו המוטל בצל היה מחוז חפצו. „חכה“, אמר לאיש בעל הרובה האבטומטי ששכב לצדו; ובאמרו זאת נתכוון לומר „אל תשיב אש“, ובדעתו שזוהי החלטה נכונה, חזר בלחש על פקודתו, כסמל למין כוח ותכמה ששרדו לפליטה, מקור ניהומים ומשען למשך הרגעים הארוכים שהיה עדיין עליהם לחכות ולשהות בין שיחים ננסיים יאלה, אפופי מחשכים ומצופעים בערפלים הקלים שעלו מן העמק, שכובים מאחורי רכס עלוב זה, שטיפס ועלה מן הים לחלוש על הנהר ומסילת־הברזל והגשר, — מסילת־הברזל, הנהר וגשר־החשבץ הנושא את המסילה ונמתח על הנהר.

כל מאורע בהשתלשלותו שתיכן היה צמוד למחלוף רגע עמוס לעיפה, לקורט זמן, שהטיל עליו שעמום, בהכרח, אך היה כביר תוצאות לאנשיו, הטורחים למטה, חבויים בצל האפל יותר בנקע התלוי ועומד מתחת לערפל על פני המתח החשוך של קשת־החשבץ. בטלה זו, עם הצורך לשמור על שלוות־הנפש לרגע בו תיירש הכרעה, הם שגדלו אותה מתחת ודריכות, אותה התאמצות והרדה שקיצרה נשימתו של אדם, צבטה בקיבה, חשפה חדרי לבו להרפידה חלציו. לאחר שעה, הפכו הדממה פה והשאון שם, הצפיה הדוממת וקולות הנפץ של זיקוקין ומקלעים עם שריקת הכדורים החולפים ביעף, והיו למשא כבד מנשוא לאדם לבדו. למען אומץ רוחו שלו, שוב לא יכול סמית להמשיך עוד בבדידות צפיה זו, תוך הדממה העוינת. „משהו חדש?“ שאל, לשם שיחה בעלמא. „חדשות מהחופש?“ „הכל בסדר.“ — ענה הרבסמל — „הזרקורים מכוונים, כמובן, לכלי השיט. דומה, שהללו מבחינים בהם. אך הם בסדר גמור.“

„הם בסדר גמור“, חזר סמית על הדברים. „ובכן, אין לחשוש לכך, שכל החוף כאילו נתעורר. נתעורר, לא כן?“ הוסיף ואמר, „לכל ארכו, עד כמה שתופסת העין, מימין ומשמאל.“

„מה השעה?“ שאל סמית. „אל נכון חולף הזמן“ — אמר והציץ בשעונו.
 „עוד חזון למועד, אדוני“ — ענה הרבסמל. „אל דאגה, לעת עתה“. היה הדבר
 דומה כאילו הוא משדל תינוק ומטיר צללי אש עוממת מתדרשינה אפלי. „עוד חזון
 למועד. אל דאגה“.

בשעות אלה, בהן נעמס הזמן פעילות והתרגשות אין קצה, והוא מידרדר כמטבע
 שירד בערכו למטה מכל חשבון, נראה הדבר אפשרי ונחוץ, סוף סוף, להאמין, בתורת
 מפלט אחרון ותכלית אמונה, שיש בידי אדם לפרוץ גבולות ואביסודות שבאו לכלוא, שהוא
 נעלה מאנושי, שאולי, על אף הכל, נוצר בצלם אלהים. אכן, טוב הוא האדם, כי אין לו מחסה
 ומגן זולת זה, טובו זה. ויכול אדם לראות ללב רעהו, לחפש ולמצוא בו מהרה עידוד
 לאומץ-רוחו שלו. ומחוץ לאומץ-הרות, המגביר כושר מעשיו, נוסך שלווה בנפשו, מעצב
 רגשי-כבוד בלתי-עקיבים ונאמנות בלתי-הגיונית, מעורר חדה ולצון, יצר הפרט עם הן
 עוררות למען הכלל, אין אלא חלל ריק ותהום הפחד. בני-אדם תלויים ועומדים דרך הפסק
 על עברי פי תהום איומה זו, ניצבו כתף אל כתף, מלוכדים לקראת מהלך המאורעות.
 והמאורעות התקדמו בשצף זמזום של גלגל ענק, שניתן להם בידי אדם תוך ניד מסוכן
 ראשון, בנקיפת אצבע כמעט; אולי אותו רגע בו הגיעו כלי-השיט לחוף הנכר, או אותה
 שעה, בה ירדו האנשים בשורה באניות בדומיית הערב של נמל אנגלי; או עוד לפני-
 כן, בעשר הרקות האחרונות להתייעצות-בוקר ממושכת, בה נגולו התכניות לראשונה ואדון
 אחד באיבימים הרכין עצמו על גבי השלחן להתוות עיגול בעפרון של זהב ושלה לקרוא
 לסמית.

בתחלות אטיות אלו נחתכו, בגזירת הגורל, השתלשלותו של מאורע זה החולף
 עתה, שיעור גודלם של אותם הרגעים שחלפו ואינם עוד, תוכה של צפחת זו, המכילה
 את הלגימה לאימוץ לבם של האנשים, נסיונם ופרי מחשבתם, כל הלכה והשגה שלהם.
 לבנה ללבנה, בורג לבורג, תוך הפעלה חמימית של סגולות האדם, תוך הגיון קר ופעולות-
 הנגד של זמן, מרחק, נוף, סגולות של מכוונות וכלי זין, והשפעתם האפשרית, המחושבת
 מראש, של איתני הטבע. בכל אלה נזמם מאורע זה, התרחש לבוא. הועלה אדם מדרגה
 לדרגה והובא אלי גובה מסוכן זה, מקום בו רק סגולות אדם יעמדו בפני גלגלי-אימים
 מעשה-ידידיו. וכך נגזר להחזיק יצור זה של שצף-תפתע, שבא לעולם מתוך זיווג של הפקרה
 והגיון, לעת בגרותו ברסן הקל של סגולות אנוש, בזה האומץ הרגיש, בזה הגאווה, על
 הצלם, שגילה האדם בדמותו. וצלם זה שראה עתה האדם בצדו, חייל בצד חייל, הפך
 את לב האדם לטובה במידה מפליאה. והיה האדם אסיר-תודה על פלא זה.

סמית, למשל, היה אסיר-תודה על החוסן ושיתוף-החוויה של רבסמל זה, השכוב
 לשמאלו. על הכוח העצבני, הרגיש, של ברנס, הקורפורל הקומוניסט, הממונה על התותח
 לימינו של סמית. על קלות-הדעת הנאמנה (זו הפכה לעתים אותו כוח אכזרי, יוצא-דופן
 של רצון נמרץ בנפש החלש) של הנט, עוזבי מאי סימטה מטונפת, השכוב עתה מכוּרבל
 ליד ברנס, מוכן לטעון את תותחו, אמיץ לאין פשר אלא זה, שנמסך איוה דלק משונה
 באומץ בלתי-טיבעי. הנט, ברנס, הרבסמל וג'ונס, הממונה על אותם האנשים שצבדו למטה,
 על הגשר הסמוי, ורובינסון, מורפי, אואן, בראון ועוד רבים מאנשי הפלוגה, היו הברים
 ותליקים ומאוששים בתסוחה זו, הנעוזה במקצת, של המלחמה. היתה זאת שותפות ממושכת.
 עוד ברגע זה עצמו היה נוף מושלג של פיורד תלול-צלעות ורכס גורווגי, נמל
 מסוגר ובתיה הפזורים של עיירה מוזעזעת תוך מעשי חבלה, מים, עמוקי כחול ושמי-
 קרח איר-עננים — מזה, בו היו אנשי אותה הפלוגה הנפשות המשחקות — תלוי בזכרון
 כהיר מעל הרפתקת-השעה בחוף התעלה והחוליות הפחות-רומנטיות, ומאתודיה. גם אז
 (סמית זכר זאת ברגשי תודה) נשאו הנט וברנס והרבסמל יחד אתו בנטל הרגעים האטיים
 הללו. ומשלושת אנשים אלה, שראה סמית לרחוש להם חבה, נבעו הכוח והעידוד לצורך
 צפיה ממושכה זו.

מסך הזיקוקין נתלה מעליהם, וזרקור פרש מן החוף לגשש לאורך הרכס הלתור אחר תנועה. הרעש גבר, עד שנדמה כי מכל עבר, לפנייהם ומאחוריהם, עולה קול התגרות אויב. ממקור לאין גבול היה נובע הרס באויר מעל לראשיהם. בלי להראות לעין, סחף בהדי-קולות את האווז והמות בגלים עולים ויורדים. תוך המון ועזועים כבדים אלה קלטה האווז, ומפעם לפעם העלתה למוח, את הפקיעות הקצרות והמהירות של האש האבטומטית עם ההולם הכבד יותר של תותח-„פומפוס“. אלה נצטרפו למערבולת אחת עם הרעש העמום והקודר של פצצות אדירות-נפץ.

„מרגמות על החוף“ אמר הרבסמל. לאחר כך הפציה ברנס בלשונו, קול רעש קל שנמתלה בבהירות על ההמולה המתמדת, לעורר תשומת-לבם הדחופה. למולם הבהב בקוצר-רוח אות מכוון של אור אדום וקטן. וכעת, לאחר שנקלטו ההוראות-ונמסרו לתעודתו, ניתן לסמית וחבורתו להבחין, מבעד לבאס מתגעש של נפצים, בשדיקה הנמוכה, ששימשה אות-זיהוי מוסכם.

„מר ג'ונס“ — אמר ברנס.

„אל תשלח ידך בתותח זה“ — אמר הרבסמל.

מתוך הלילה הזדקרה שורה, עדה כושלת של אנשים. כל אחד מהם בהגיעו לראש ההר, נראה כצללית, וניכר זה אחר זה בהופעתו, בדרך הילוכו, בצורתו המיוחדת או בקצב תנועותיו: אואן, מורפי, רובינסון, בראון והשאר, עלו מתוך העלטה, ואחרון לכולם צלם דמותו הכבדה, שחוחה של ג'ונס, סגן המפקד. ג'ונס חזר לאטו, הלך ונזדקר עד שהחזה את פרצופו, זה הדומה לאנס, בצהלה, לאור הזיקוקין. מאחוריו נשתזר כבל חשמלי, שאת פקעתו השליך ליד סמית, והוביל חזרה לעמק.

„יפה משהיה בנורוגיה“, אמר ג'ונס. „משעשע הרבה יותר“.

„התכופף, אדוני“, אמר ברנס לג'ונס הכורע לצדו. והסגן, לאחר ששטט צקלונו מעל כתפיו והניח את המפעיל ליד פקעת הכבל, שיקע עצמו בסבך החורש.

„אסור לעשן?“ שאל ג'ונס, אך סמית לא טרח לענות, מדעתו שזוהי מחנה בעלמא אשר הכין לו ג'ונס כדי לחזק את קלות-לבו ולרסן את הפחד, שאפילו בג'ונס תש כוחו רק בהיותו כלוא ומסוגר. אולם משעמד ג'ונס במחיצתו, לא יכול לפקפק בדבר, שכבוש כבש האיש פחד זה, הוא הכוח המניע למעשה, והוא המקור המר לסכנת נפשו — מר מן ההרס המתחולל. „לא איכפת לך, אם אדליק את מקטרתִי?“ — שאל ג'ונס, בהתקינו את המפעיל.

„עלינו להתנדף מכאן“, אמר סמית, „שלח את אנשיך בחזרה“.

אחד-אחד גלשו האנשים מאחורי הרכס וקרטעו במדרון ההר לעבר החוף, עד ששארו עם סמית רק הארבעה: ג'ונס והרבסמל, ברנס והנס, על משמרתם מעל לעמק.

„אסוף את האגפים“, אמר סמית. והרבסמל השמיע מבעד לאצבעותיו ולשונו ההמולגלת שריקת-איתות. אנשים שבאו בוחילה מכל עבר, הגיחו מתוך האפלה לאורך שיפוע ההר, נראו לעין, הוכרו ונשלחו אל שפת הים. לבסוף הביט ברנס לאחוריו ואמר: „האורות — הנה האורות“, בעוד זיקוקין אדומים, ירוקים אדומים, נתלים באויר מעל החופים.

ואו הופעלו הזרקורים מעל לרכס, ומקרוב מאוד חלפו כדורים לרוחב צלע ההר, בהצלפים את האויר מעל לראשיהם של חמשת הגשארים. „גבוה מדי, כרגיל“, אמר סמית, כשהוא בוחן את קולו ומודד, כלהכעיס, אותם חוטמים מתוחים הטוויים בגופו, נמשכים מהמוח אל הלב, דרך כל אבר ואבר מן הקצה אל הקצה.

„ההותקנה אותה מלאכת-מחשבת?“ שאל ג'ונס.

„עשינו מלאכה נאה ביותר“, אמר ג'ונס, „ככתוב, וכמו שנאמר. דומה, חבל להוציאה

לריק“.

„הצת את מכונת-התופת“, אמר סמית, וג'ונס הכורע על ברכיו על ידו, הצמיד את המפתח למפעיל.

שוב לא היה ברור מה קרה. אך ג'ונס נראה נופל לפניו על גבי המפעיל, ובאותו הרגע המשתהה, בעוד הוויקטור האדומים-הירוקים מרחפים באויר מאחוריהם, התנשאה האדמה מתחתם אל על, הנוף שלעומתם הגביה השמימה, העולם נאחו בתנופה אחת של אור לבן ואכזרי, שטבע חותמו ברכס, בדממת-אימים. בתוך דממה משונה זו עדיין היו המקלעים מנקשים לאטם, כאצבעות נפתרות על גבי זגוגית של חלון אחוז-כפור.

ר ש י מ ו ת מ ד י נ ו ת

אֶנְדְּרִיוֹ רוֹת

מעמדו של הואפד המצרי

להלן פרק ממאמרו של א. רות, „הרקע למאורעות מצרים“, שנתפרסם ב„ניישן“ האמריקאי. — המחבר חושף בפרק זה את הרקע הפנימי של מנהיגות הואפד, ואת הענין שיש לממשלה הבריטית בעלית הואפד לשלטון.

הנחתו של הואפד כי „הואפד הוא מצרים“ אולי יש בה משום הגזמה, אך אין ספק כי הואפד הוא כיום, וכן היה מאז 1919, המכשיר הפוליטי לביטוי הרגשות הלאומיים של מרבית המצרים. משקיפים פוליטיים בעלי דעות שונות ומנוגדות הגם תמימי-דעים, כי בכל בחירות, המבטאות פחות או יותר את דעת הקהל, שתערבנה כיום, יזכה הואפד ביותר מ־60 אחוז מכלל קולות הבוחרים. הואפד היא המפלגה היחידה, הקיימת בחוג הכרתו הפוליטית של הכפרי והוא יצביע בעדה באורח אבסולוטי, אלא אם כן ישחדוהו או ימנעוהו בכוח מעשות כן.

בואפד שני אגפים. אגפו הימני מונה כששים מנהיגים, שכארבעים מהם בעלי שטח קרקע העולה כל אחד בגדלו על מאה אקרים, והשאר בעלי בתי-חרושת. בעל האחוזה המצרי נוטה לאנטי-בריטיות מפני שבריטניה משתדלת להוריד את מחיר הכותנה, שהיא עיקר הכנסתו, ע"י מונופול על קנייתה, וטיפוח מטעים מודרניים מתחרים ויעילים ביותר בסודן. בעלי בתי-החרושת שבואפד היו פוסחים על שני הסעיפים. בשאיפתם להיפטר מהתחרות בריטית החלו רובם כואפדיסטים לאומיים-קיצוניים, אך לבסוף הגיעו לכלל הסכם עם בעלי ההון הבריטי או שנבהלו מפני השמאל הואפדי. אחר-כך הפכו ל„מתונים“, ופרשו כדי ליצור מפלגה חדשה. צדקי פחה עצמו היה אחד הראשונים שעזב את הואפד עוד ב־1920.

אגף השמאל של הואפד כולל סטודנטים צעירים, אנשי אגודות מקצועיות, אינטליגנציה ליברלית, ויסודות אלה מנסים להפוך את הואפד למפלגה שלא רק תלחם בהשפעה בריטית אלא גם תשקוד על רפורמות סוציאליות חשובות. בעיקר ניכרה השפעתם בעתונות הואפדיסטית, ועד שנסגר בטאונה היומי הרשמי של המפלגה „ואפד אל-מצרי“ (ביולי ש.י.) היה הוא, בדרך כלל, עתון ליברלי — תופעה נדירה במצרים.

בקיצור, הואפד מוכיח אותה התפלגות שנתגלתה בכל מפלגה לאומית דומה ב„קואמינטנג“ של סין או „הקונגרס ההודי הלאומי“.